

PROGRAMA CENTENARI DEL NAIXEMENT DE JOHN CAGE
JORNADES SOBRE LA FIGURA DE JOHN CAGE AMB CONCERTS,
CONFERÈNCIES I LECTURES

JOHN CAGE

SONS EN LLIBERTAT

Arts Santa Mònica

+ - + -
FUNDACIÓ ANTONI TÀPIES

Fundació Antoni Tàpies

ORGANITZEN I PRODUÏXEN:

MITJÀ COL·LABORADOR:

COL·LABOREN: Universitat de Barcelona, BCN 216 i Orquestra del Caos

JOHN CAGE

SONS EN LLIBERTAT

Barcelona
8, 9, 10 i 11
d'octubre del 2012

Programa d'homenatge pel
centenari del naixement de John Cage.

Jornades sobre la figura de John Cage
amb concerts, conferències i lectures

Coordinen: Lluís Nacenta i Carmen Pardo

Organitzen: Arts Santa Mònica,
Fundació Antoni Tàpies
i Institut d'Estudis Nord-Americans
Col·laboren: Universitat de Barcelona
BCN 216 i Orquestra del Caos
Mitjà Col·laborador: Catalunya Música
Agraïments: MACBA

JOHN CAGE

SONS EN LLIBERTAT

Jornades dedicades a escoltar la música i a reflexionar sobre el sentit que pren l'obra de John Cage en relació a la creació musical i artística contemporània, tot coincidint amb el centenari del naixement de l'artista, el 5 de setembre de 1912.

Els espais de les jornades són: Arts Santa Mònica, Fundació Antoni Tàpies, Institut d'Estudis Nord-americans i Universitat de Barcelona (Paraninf).

Com a continuació del projecte ArtsSònica, iniciat el 2011 amb tres concerts celebrats a Arts Santa Mònica, enguany ens proposem celebrar aquestes jornades amb motiu del centenari del naixement de John Cage. I per tal de dur a terme aquest projecte, hem decidit implicar altres institucions, de manera que aquest ja no és un projecte exclusiu d'Arts Santa Mònica, sinó que implica també la Fundació Antoni Tàpies i l'Institut d'Estudis Nord-americans, i compta a més amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona, l'Orquestra del Caos i Catalunya Música.

John Cage no establia una distinció nítida entre un concert, una conferència o un article, perquè per a ell tot forma part de la continuïtat que existeix entre l'art i la vida. Per això, és fonamental, per donar a conèixer el seu llegat amb imaginació i rigor, i posar-lo en joc en el context artístic, intel·lectual i social d'avui, mantenir aquesta continuïtat amb una proposta de xerrades, conferències, discussions i concerts en un mateix espai i temps, que ajudi a comprendre que fer música i preocupar-se per la música és també preocupar-se i ocupar-se de la societat.

Una veu, la de John Cage, llisca entre els ossets d'un laberint mental perforant el mur que tapia les orelles d'occident i, ja en el seu interior, realitza una estranya proposta: deixar de consentir-se un mateix i suportar l'experiència. Deixar d'escoltar-se només un mateix, d'establir un acord que cosifica l'oïda i la vida, per acceptar, per donar entrada a tots els sons.

Un envit que pretén desvincular el so del llenguatge que li atribueix un sentit. Escoltar fora d'aquest mesurament que converteix el so en una nota i estableix la seva relació en el sistema. Una aposta per una oïda disposada, capaç de separar l'acte d'escoltar de la intencionalitat que l'acompanya, una oïda que s'obri al so.

PROGRAMA activitats

a Arts Santa Mònica

Dilluns 8 d'octubre

19:00 hores

Conferència Inaugural

Institut d'Estudis Nord-Americans

"John Cage's silent piece(s)" a càrrec de James Pritchett

*Hi haurà traducció simultània.

James Pritchett

Ha treballat en els camps de la música, la informàtica, el so digital, l'edició i la tecnologia de la informació. En la seva faceta de musicòleg, és considerat una de les veus més autoritzades sobre la música de John Cage. El seu text de 1993 *The Music of John Cage* és l'únic estudi crític que abraça la totalitat de la producció musical cageana. El 1999 fou convidat com a Visiting Scholar al Getty Research Institute (Los Angeles), on emprengué la tasca de documentació de la música electrònica de David Tudor. En la seva faceta de desenvolupador de software, ha col·laborat amb diversos compositors als estudis de música computacional del Brooklyn College-CUNY i de la Universitat de Princeton. Pritchett és mànager de desenvolupament tecnològic de RFB&D, on s'ocupa de l'anàlisi i el desenvolupament de les tecnologies per a l'accessibilitat dels llibres.

Dimarts 9 d'octubre

18:00 hores

Conferència

Arts Santa Mònica – Claustre

Carmen Pardo Salgado: "John Cage: sonidos en libertad"

20:00 hores

Concert

Arts Santa Mònica – Claustre

Sonatas & Interludes per a piano preparat.

Interpretades per **Lluïsa Espigolé**.

Sonatas & Interludes

Escrita entre 1946 i 1948, aquesta col·lecció de 16 sonates i 4 interludis constitueix probablement l'obra més ambiciosa i aconseguida de John Cage per a piano preparat. Concebudes en el període en què Cage encara concedia certa qualitat expressiva a les seves obres (per bé que es tracta d'una expressivitat ja desvinculada en bona part de la idea del subjecte creador), aquestes peces prenen com a punt de partida les vuit Rasas (emocions permanents) de la tradició índia (Cage no especifica, però, quina de les sis emocions correspon a cadascuna de les sonates i interludis).

24:00 hores

Acció-Concert

Santa Mònica – Claustre

Vexations d'Erik Satie.

Interpretades al piano per **Carles Santos i Inés Borràs**.

Una acció musical especial de 12 hores

(des de les 24h de dimarts 9 fins a les 12h de dimecres 10 d'octubre)

Vexations

El 1893 Erik Satie (1866-1925) va escriure aquest enigmàtic motiu musical, acompanyat de la següent inscripció: "Per tal de tocar 840 vegades seguides aquest motiu, serà bo que l'intèrpret es prepari, en el més gran silenci, amb seriosa immobilitat". D'aquestes paraules se n'ha deduït posteriorment que la voluntat de Satie era que la interpretació de la peça compregués aquest nombre exacte de repeticions, cosa que no se sap del cert. La primera interpretació completa de la peça fou organitzada per John Cage el 1963 a Nova York, i hi prengueren part 12 pianistes. La duració aproximada de l'obra és de 12 hores.

Dimecres 10 d'octubre

20:00 hores

Concert

Arts Santa Mònica – Claustre

Roaratorio per a emissió radiofònica.

Interpretat en sistema octofònic per l'*Orquestra del Caos*.

Roaratorio Composta el 1979, duu el subtítol *An Irish Circus on Finnegans Wake*, és una realització concreta de la peça "Circus on", no una altra peça diferent d'aquesta. Cage creia en aquell moment de la seva vida que la ràdio, mitjà pel qual no sentia afinitat, era un instrument adequat per a la superació de les barreres conceptuals que encara avui divideixen les paraules, la música i els efectes sonors propis del llenguatge radiofònic convencional. La peça parteix de la lectura, duta a terme pel propi Cage, del seu text *Writing for the Second Time through Finnegans Wake*, superposat amb balades irlandeses, música instrumental i gravacions de camps realitzades en localitzacions mencionades a *Finnegans Wake*

Dijous 11 d'octubre

20:00 hores

Concert

Arts Santa Mònica – Claustre

Cartridge Music per a objectes i electrònica.

Interpretat per **Alfredo Costa Monteiro, Ferran Fages, Juan Matos Capote, Lali Barrière i Nuno Rebelo**.

Cartridge Music

La paraula cartridge es refereix al cartutx que, en els gramòfons de l'època, sostenia l'agulla. Creada el 1960, aquesta peça parteix del material sonor que resulta d'inserir, en aquests cartutxos, objectes diversos, como ara llumins, plomes o filferros, alguns d'ells provistos de microfonia de contacte. Cada intèrpret ha de generar la seva part de la partitura, a partir d'un sistema de 4 fulls transparents, sobre els que hi ha dibuixats punts o línies, que s'han de deixar caure sobre una sèrie de 20 fulls opacs numerats, sobre els que hi ha representades figures irregulars. De la superposició entre les línies i punts dels fulls transparents amb les figures dels fulls opacs se'n dedueix, segons unes instruccions de lectura que, essent precises, deixen amplis marges per la intervenció del criteri de l'intèrpret i de l'atzar, els sons que l'intèrpret haurà d'executar.

ELS INTÈRPRETS

Lluïsa Espigolé

(Barcelona 1981) està especialitzada en el repertori contemporani per a piano. Ha estat alumna de Yukiko Sugawara-Lachenmann i de Nicolas Hodges, així com també ha tingut l'oportunitat de treballar amb els membres de l'Ensemble Modern durant la Internationale Ensemble Modern Akademie a Frankfurt. La seva activitat està centrada en la interpretació i estrenes de música contemporània com a solista.

Actualment és professora al Conservatorio Superior de Música de Aragón.

Orquestra del Caos

Creada a Barcelona el 1994,

col·lectiu interdisciplinar d'artistes per al desenvolupament de projectes relacionats amb la música experimental i l'art sonor. Els seus objectius principals són la producció, creació i divulgació d'esdeveniments artístics sonors, musicals, audiovisuals i multimèdia, amb un interès especial pel coneixement en conjunció amb el desenvolupament tecnològic. L'integren José Manuel Berenguer i Carlos Gómez en col·laboració amb artistes i intel·lectuals del món.

Alfredo Costa Monteiro

Resident a Barcelona des de 1992, l'artista portuguès Alfredo Costa Monteiro (Porto 1964) ha portat a terme una activitat múltiple que abraça instal·lacions, poesia sonora/visual i so. La majoria de les seves obres, sovint de factura domèstica, tenen en comú un interès pels processos inestables. Des de 2001, col·labora amb nombrosos artistes espanyols i estrangers. Té una extensa discografia en solo i amb diferents formacions.

Ferran Fages

(Barcelona 1974) és compositor i improvisador. Toca guitarra, objectes ressonants, giradiscs i electrònica. És un dels músics més actius dins l'escena d'improvisació/experimental espanyola des de l'any 1998. Ha fet gires i concerts per Europa, Sud Amèrica, Canadà i Japó. Té una discografia d'unes 40 referències en segells europeus, americans i asiàtics.

Juan Matos Capote

Artista audiovisual de les Illes Canàries resident a Barcelona. Ha estudiat tècniques de modificació de circuits electrònics (Circuit Bending) amb Reed Ghazala a Cincinnati, Ohio.

Per a les seves obres fa servir dispositius electrònics casolans, així com gravacions de camp.

Lali Barrière

(Barcelona 1964) és música de Barcelona. El seu projecte d'improvisació amb objectes amplificats és la cerca d'un llenguatge personal que parteix de la llibertat formal. Li interessa la riquesa tímbrica que sorgeix dels propis objectes i de l'ús de sistemes de captació diversos, i el treball del ritme en un sentit ampli, molt lligat al gest. Compagina l'activitat musical amb la docència i la investigació en Matemàtica Discreta i Algorítmica.

Nuno Rebelo

(Lisboa) és músic i compositor. Essent un músic autodidacta, el seu procés d'aprenentatge sempre ha estat l'intent de compondre aquest o aquell tipus de música: els resultats acaben sent molt especials.

Carles Santos

(Vinaròs, 1940). Pianista, compositor, artista conceptual, performer, director musical i teatral, director i guionista de films, artífex d'espais escènics i d'impactants imatges visuals i d'objectes per als seus espectacles musicals, Carles Santos és un dels creadors més inquiets i sorprenents de la cultura catalana actual.

Inés Borràs

Llicenciada per la Guildhall School de Londres amb les màximes qualificacions, ha tocat amb l'Orquestra Endelberg de Suïssa i ha col·laborat amb músics de l'alçada de Rifka Golani, Claudi Arimany, Rafael Casasampere i Carles Santos.

COMISSARIS DEL PROJECTE

Carmen Pardo Salgado

Professora Titular de la Universitat de Girona. Autora de l'edició i traducció de *John Cage, Escritos al oído* (1999); *La escucha oblicua: una invitación a John Cage* (2001 Versió francesa en *Approche de John Cage. L'écoute oblique*, 2007, guardonat amb el Coup de coeur de l'Académie Charles Cross 2008); *Robert Wilson* (en col·laboració amb Miguel Morey, 2003); *Las TIC: una reflexión filosófica* (2009) i *En el mar de John Cage* (2009). Ha organitzat entre d'altres l'espectacle art media *Bosque Sonoro: Homenaje a John Cage* (en col·laboració amb Enric Ruíz-Geli, Barcelona, 2003); *Ciclo John Cage* (en col·laboració amb Músicad hoy/La Casa Encendida, Madrid, 2006). Ha estat comissària adjunta (secció música) de l'exposició *Encuentros de Pamplona 1972: Fin de fiesta del arte experimental* (Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, 2009-2010).

Lluís Nacenta

Investigador en els camps de la música i l'art sonor. Format com a pianista al Conservatori del Liceu de Barcelona i com a matemàtic a la Universitat Politècnica de Catalunya, és coordinador del Màster en Art Sonor de la Universitat de Barcelona i professor a Eina. Escola de Disseny i Art. És responsable del cicle de concerts ArtsSònica, i comissari del projecte d'exhibició d'instal·lacions sonores al Pavelló Mies van der Rohe de Barcelona en el context de SónarExtra. Col·labora habitualment en diverses publicacions digitals.

ALTRES ACTIVITATS D'HOMENATGE

CONCERTS

Dimecres 19 de desembre a les 20h - Universitat de Barcelona - Paranimf

Concert dels alumnes del Màster en Art Sonor. Arts Plàstiques, Arquitectura, Música de la Universitat de Barcelona, amb la col·laboració de l'Orquestra del Caos.
Obres a determinar. Gratuït.

Dissabte 24 de novembre 2012 a les 18h - Fundació Antoni Tàpies

Concert: *44 Harmonies From Apartment House 1776* per a quartet de corda, interpretat per Experimental Funktion.

Concert: *Thirteen* per a 13 instruments, interpretat per BCN216.

Accés inclòs amb l'entrada al museu.

CONFERÈNCIES I LECTURES

Durant la seva vida, John Cage va donar exemple de la seva *sunny disposition* apel·lant en el seu treball a eines que no deixessin petjades, que no violentessin l'espai. La seva aposta per l'oblit dels gustos i les emocions, i la seva afirmació del desinterès, mostren la necessitat d'una distància, d'un espai mental i vital en el qual l'experiència pugui ocórrer. En aquest espai es gesta l'escolta obliqua de la qual parla Carmen Pardo, però també aquest "no voler" que Daniel Charles exposa en el seu magnífic *Gloses sur John Cage*, perquè, com allà es pregunta, "la condició d'una experiència musical, segons l'accepció de Cage, no és, en efecte, el "no voler"? ". Així mateix, el "no voler" d'aquest silenci en el qual, per primera vegada, se'ns convida a escoltar el que passa. Estar en silenci és "observar sent lliure de la jerarquia dels valors. No és romandre assegut intentant escapar de tot. És viure i comprendre que estem vius. És una cosa molt simple". Són paraules de John Cage en conversa amb Emanuel Dimas de Melo Pimenta, el qual, a *Il silenzio della musica*, escriu de Cage que "era el so de la vida".

Dijous 22 de novembre a les 19h Fundació Antoni Tàpies

Tom Johnson: lectura d'extractes d' *Empty Words* de John Cage

Empty Words

Llegir un text de John Cage suposa haver diluït la dualitat entre superfície i contingut, entre significat i significant. Llegir és, sobretot, posar la veu en moviment, engendrar una gestualitat altra en què s'obre una nova oïda. Amb aquesta oïda que cal treballar, Tom Johnson presta la seva veu als textos de Cage.

El músic oferirà uns extractes d'*Empty Words*, un text dels anys setanta en què Cage opera en el llenguatge una transició cap a la música.

Tom Johnson

Músic nord-americà, alumne de Morton Feldman i resident a París des de 1983, és considerat un compositor minimalista. Malgrat tot, a diferència de molts minimalistes, dona cabuda en el seu treball a l'ús de fórmules, permutacions i seqüències previsibles. De la seva obra podríem destacar l'*Òpera de les quatre notes* (1972), la *Riemannoper* (1988), obres radiofòniques com *J'entends un chœur* (1993) i els volums *The Voice of New Music*, que recull els seus articles de crítica musical (1971-1982) i *Self-Similar Melodies* (1996).

Divendres 23 de novembre a les 19h Fundació Antoni Tàpies

Esther Ferrer: lectura o conversa lliure a partir de l'obra de John Cage.

Esther Ferrer Nascuda a Donòstia i resident a París, crea amb el pintor José Antonio Sistiaga el "Taller de libre expresión" (1963-1968). El 1967 s'integra al grup Zaj, i realitza performances i concerts Zaj fins els anys noranta. A nivell individual destaquen les seves accions i exposicions reconegudes internacionalment. A aquestes s'hi afegeixen obres radiofòniques i, a partir de 1975, la publicació d'articles a diferents mitjants, com el diari *El País* o la revista *Lápiz*. El 2008 rep el Premio Nacional de Artes Plásticas.

GRUP DE LECTURA "UN RECORREGUT PELS ESCRITS DE JOHN CAGE"

Dirigit per Carmen Pardo Salgado

A tots aquells que estan interessats per l'obra de John Cage i les seves ressonàncies en l'art del nostre temps, us convidem a compartir quatre sessions de lectures que ens portaran des de les primeres reflexions sobre la música fins a la preocupació per l'organització social i la tecnologia. I tot, mostrant una continuïtat que no és més que el reflex de la continuïtat que existeix, per aquest artista, entre l'art i la vida.

Els textos es troben traduïts al castellà per Carmen Pardo a John Cage, *Escritos al oído*, Murcia, Colegio Oficial de Aparejadores y Arquitectos Técnicos, col. Arquitectura nº 38, 1999.

Dimarts 2 d'octubre, 18.30-20h, Fundació Antoni Tàpies

Primer Paisatge: *El futuro de la música: Credo*

Dimarts 23 d'octubre, 18.30-20h, Fundació Antoni Tàpies

Segon Paisatge: *Cómo pasar, patear, caer y correr*

Dimarts 6 de novembre, 18.30-20h, Fundació Antoni Tàpies

Tercer Paisatge: *Conferencia sobre nada*

Dimarts 20 de novembre, 18.30-20h, Fundació Antoni Tàpies

Quart Paisatge: *Diario: cómo mejorar el mundo (sólo se conseguirá empeorarlo). Continuación 1973-1982*

JOHN CAGE - Museu d'Art Contemporani de Barcelona**Octubre-Desembre 2012**

Creació d'una secció fixa dedicada a John Cage a la pàgina web del MACBA: www.macba.cat

Publicació al web dels textos del catàleg de l'exposició del MACBA dedicada a John Cage el 2009: *L'anarquia del silenci. John Cage i l'art experimental*.

Radio Web MACBA publicarà diverses entrevistes amb artistes de la col·lecció vinculats al treball de John Cage, una proposta per entendre des del present i el nostre context la gran influència que John Cage ha exercit tan en la música com en l'art contemporani.

Arts Santa Mònica

La Rambla 7. 08002 Barcelona.

De dimarts a divendres d'11:00 h a 21:00 h

Dissabtes d'11:00h a 14:00h i de 16:00h a 20:00h

Diumenges, dilluns i festius tancat.

Totes les activitats són d'entrada lliure.

T 935671110. www.artssantamonica.cat
